

brez groteskne barve, ki bi mu bila samo v korist, in da so prizori z zborom partizanov precej salonsko paradni, kolikor so ti prizori za Aleševo zgodbo sploh potrebni.

Film *Veselica* je v svoji tematiki res pogumno dejanje, saj je v njem, ako si odmislimo razne podrobnosti, prvič prikazan problem moralne podobe družbe, kakor se je ta razvila kot posledica naše ekonomike v vezi z izgradnjo industrije. Kajti moralna podoba te družbe je tisto, kar nenehno vznemirja nekdanjega partizana in sedanjega kurirja Aleša, zaradi nje hoče v podeželsko samoto, med ljudi, ki razumejo njega in ki jih on razume. Ako bi imel Babič to pot vsaj toliko poguma, kakor ga je imel avtor novele, bi bil to lahko ne samo zelo aktualen, marveč tudi formalno zelo interesanten film.

Vladimir Kralj

GLOSE IN KOMENTARJI

LIMANCE

Domala vsak dan nam ponujajo denar, neznansko veliko denarja, sto ti-soče, včasih celo milijone dinarjev, kakor da gre za športno stavo, ne pa za literarna dela, za dela z umetniškimi pretenzijami. Razpisi in natečaji ob tej ali oni priložnosti za drame, romane, novele, pesmi, popevke, scenarije, radijske ali televizijske igre ipd. vzbujajo vtis, kakor da gre za resnični pisateljski eldorado, kjer je treba samo sestiti, osliniti svinčnik in že imaš v žepu fička, če že ne kaj boljšega in reprezentativnejšega, in seveda v naprej zagotovljen uspeh pri publiku.

Zanimivo je, da vse te zaklade — vabljive, kulturnovzgojne, stimulative, grandomanske itd. — dostikrat ponujajo ravno institucije, ki so sicer na glas, da ne plačujejo dobro, ampak beraško, ki pisatelja, če je le mogoče, opeharijo, sklicujoč se na njegov pisateljski ponos, ki so strašno štedljive, kadar gre za pisateljske honorarje (ker je baje mogoče štediti samo pri honorarjih!), institucije, ki dostikrat tistega, kar že imamo, ne znajo ne pametno uporabiti in ne smotrno plasirati, ki se dostikrat tudi tožarijo in zganjajo hrup okoli načel in okoli dohodkov pisateljev, ne da bi jim bile v resnici omogočile najnujnejše v času ali v denarju, da bi lahko — kar koli že delajo — delali temeljito.

Bralec takih razpisov, ki ne pozna dobro dejanskih razmer, bo pod vtisom takih razburljivih vsot prepričan, da je ta božja mana pravzaprav že ameriansko pretiravanje, ne da bi seveda vedel, da imamo poklicne arhitekte, slikarje, kiparje, pevce, popevkarje, igralce, aranžerje, izdelovalce gumbov in pepelnikov, da pa imamo nekaj poklicnih pisateljev predvsem zato, ker so ali upokojenci ali prevajalci. Vsi drugi so lahko samo nedeljski ali priložnostni pisatelji, pesniki, kritiki in esejisti, zato pač, da bi jim ne bilo treba za povprečne dohodke povprečnega napolstrokovnjaka napisati mesečno 3—5 avtorskih pol proze ali 500 stihov ali recimo na leto 3—5 romanov po 20 avtorskih pol, da bi ne prodali peresa prvemu posredniku, ki jih vabi in ima seveda strašno veliko razumevanja za umetnost, nobenega pa za hono-

rarje, ali da bi si s prisilnim, težaškim pisarjenjem ne zapravili prostorčka, ki so si ga, recimo, v slovenski literaturi s težavo priborili

Kaj bi bilo, ko bi skušali namesto takega vabljenja — ne glede na dober namen — raje pošteno plačevati, kar je pošteno plačati treba, ko bi literarno delo skušali prej tudi dobro izdati, izvesti in plasirati, ko bi skušali storiti vse, kar še spada zraven avtorjevih umetniških prizadevanj ali dosežkov? Zakaj ne smemo pozabiti, da je v današnjih razmerah mnogo odvisno od posrednikov in izvajalcev — za knjigo od založbe, za film od producenta in distributerjev, za dramo od gledališč in radia ali televizije itd., tako da pisatelj ne more biti odgovoren za vse tiste dodatne elemente, ki lahko zagotovijo njegovemu delu publiko, tudi če si je že sam s svojim delom zagotovil, recimo, ugodno kritiko. Ali bi ne bili potem razpisi ali natečaji veliko bolj razumljiva dodatna spodbuda, ki pa ne bi navidezno spreminjala dejanske podobe razmer?

Druga reč, ki pri vsem tem bode v oči, je tako imenovana in spoštovana anonimnost. Ta ima za pobudnike samo dobre, za pisatelje samo slabe plati. Laže je seveda imeti opraviti z anonimnim kakor z živim pisateljem, ki ima verjetno strupen jezik, razrahljane živce, morebiti celo bistro pamet in trdne nazore (ko že pesti ne pridejo v poštev), večkrat več nasprotnikov kot prijateljev ipd. Neznane, neobčutljivemu pisatelju, podobnemu mumiji, je seveda laže pretipavati obisti in jetra, ravnati kosti ali delati lepotne operacije (poklicni solileci mumij!), ko pa nima niti možnosti, da bi se s kom sprl ali dvobojeval, ko obtiči na teh limancah kot ptič brez perja in brez veselja, da bi še kaj dosti žvižgal.

Ne da bi človek zagovarjal šolske naloge ali jemal v bran kakršno koli uravnilovko, ne da bi načeloma nasprotoval razpisom in natečajem, se vendarle zdi, da so v današnjih razmerah preveč kričavi in pogostni, da vzbujajo dostikrat že estetske pomisleke s svojim lažnim, najlonskim bleskom, s svojo resnično napihnjenostjo, da so pravzaprav v nekakšnem nasprotju z nagrajevanjem po učinku, ki se uvaja, kjer je le mogoče, predvsem zato, da bi bilo kar se dá pravično, da so pravzaprav — četudi ne zmeraj — vendarle samo skrivanje resnične neskربي, nemarnosti, nerazumevanja in kar je še takih ne —, in da navsezadnje terjajo — če naj jih že jemljemo resno — resnih sprememb pri nagrajevanju literarnih del, ki nastajajo mimo in kljub razpisom.

S. N.